

עבודת השם

כרלת "מקץ"

"וַיִּסְפַּר פְּרָעָה לְהֵם אֶת־חַלְמוֹ, וְאִין־פּוֹתֵר אוֹתֶם לַפְּרָעָה." (מקץ מא-ח) ולכאורה הרי מצרים הייתה מלאה בחכמים ובמכשפים ומדוע בפתרון של אותם מכשפים וחרטומים לא מצא פרעה קורת רוח שאמרו לו שבע מדינות אתה כובש וכו' שבע בנות אתה מוליד וכו', וכמובא במדרש רבה פותרים היו לו אבל לא לפרעה, שלא היה פתרון נכנס באוזניו ולכן נאמר ואין פותר אותם לפרעה, ולכאורה מדוע לא התקבלו פתרונות הללו אצל פרעה, ואפשר לומר מכיוון שחלומו של פרעה היה בעניין של רעב ושבע וכמו שפטר יוסף ומכיוון שעניין של רעב ושבע אינו נמסר בידי בשר ודם אלא מפתח של פרנסה (מטר) מופקד בידי הקב"ה ששלושה מפתחות לא נמסרו בידי אדם וסימנם מפתח מטר פרנסה תחיה וחייה ויען יוסף את פרעה לאמור בלעדי אלוהים יענה את שלום פרעה, ו"א שכל חלום זה שייך להקב"ה ולא נמסר בידי שליח, ולכן אינו בשליטה וחרטומים לא יכלו לפתור אותו לפרעה. (וידבר יוסף)

"וַיִּשְׁלַח פְּרָעָה וַיִּקְרָא אֶת־יוֹסֵף, וַיְרִיצֵהוּ מִן־הַבּוֹר;" (מקץ מא-יד) וביום ראש השנה יצא יוסף מבית האסורים. ואע"פ שכתבנו שהאבות והשבטים קיימו התורה א"כ איך הסתפר יוסף ברה"ה. אלא שחייב אדם לחלוק כבוד למלכות, למלך, ומי שפוגע בכבודו חייב מיתה, ולכן לא היה יכול להופיע לפני המלך בלתי מסופר. ולא היה אז מקום לחסידות מאחר שמן הדין היה מותר, שעדיין לא ניתנה תורה. ומכאן אנו למדים שחייב אדם להתקין עצמו יפה לפני שמופיע בפני אדם חשוב, ואם אינו עושה כן נקרא שאינו מכבודו. וכשאדם לבוש יפה דבריו נשמעים עקב תדמית שנאמר בגדים עושים את האדם ואם מופיע בלבוש מרושל לא שומעים דבריו ולא מסתכלים בפניו, וקל וחומר שיש להכין את עצמו לפני התפילה כשעומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, הלבוש יפה וביראה ואהבה.

"וַעֲתָה יִרְא פְּרָעָה, אִישׁ נְבוֹן וְחָכָם;" (מקץ מא-לג) צריך להבין והלא פרעה ביקש מיוסף בסך הכול לפתור לו את החלום ולא ליתן לו עצות ואם כן מדוע הפך יוסף להיות גם יועץ של פרעה ומה לו להכניס את ראשו בדברים שלא שייכים לו? תירוצים רבים נאמרו על כך התירוץ הפשטני הוא שיוסף לא בא לתת עצות לפרעה אלא זהו חלק מפתרון החלום. והסביר יוסף לפרעה שזוהי הסיבה שהראו לו בחלום שהפרות הרעות בלעו את היפות בכדי שיפקד כעת פקידים ויתכונן לשנות הרעב (אור החיים הקדוש).

ובדומה לזה תירצו כי עצה זו מכלל הפתרון של החלום, וכך אמר יוסף לפרעה מאחר והראו לך בחלום ששבע השבלים עולות בקנה אחד ולא בשבע קנים בוודאי שיש רמו בחלום

"וַיְהִי, מִקֵּץ שְׁנַתִּים יָמִים; וַפְּרָעָה חָלַם, וְהִנֵּה עֹמֵד עַל־הַיָּאֵר." (ויקץ מא-א) ואמר הצדיק ר' מאיר ז"ל, שזהו שאמר הכתוב: "ויהיה מקץ שנתיים ימים", שיש אשר בהגיע האדם לקץ חייו, והנה הוא רואה "שנתיים ימים", שמכל השנים הרבות שלו אין אצלו אלא ימים אחדים של תורה ומעשים טובים. יש אדם שיושן ואוכל ועוד ולומר לשם שמים ותמיד זוכר מה למעלה ממנו. יהודי כזה כל שנותיו נחשבים לו למיצוה ולא לבטלה.

"וַיִּקְצֵ, פְּרָעָה. וַיִּישָׁן, וַיַּחֲלֵם שְׁנַיִת;" (מקץ מא, ד-ה) זהו ההבדל שבין יעקב לפרעה, יעקב משמקיך משנתו, מיד מזדרו אל התורה והעבודה, אומר: "אכן יש ה' במקום הזה" ואילו פרעה משמקיך הוא משנתו, מיד "וישן שנית" - חוזר ושוב שנית לישון... ולא מנסה לחקור לברר מה היה החלום המוזר הזה ומעלים מעיניו את ההשגחה הפרטית של הקב"ה כמו שכל הרשעים עושים שאינם רוצים לחקור ולדעת את האמת ומעדיפים להישאר עם תאוות העולם הזה וכל נס שקורה או כל תוכחה שהם מקבלים מהזולת הם משייכים את זה למקרה או מנסים להסביר את ניסיו של הקב"ה על פי הטבע, האדם צריך לחפש אחר האמונה כי אין לנו על מי לסמוך אלא על אבינו שבשמים, עלינו להחזיר עטרה ליושנה ולהביא את משיח צדקנו שנאמר "ובא לציון גואל לשבי פשע בבית ישראל" כי עם שאין לו עבר אין לו עתיד והעבר של עם ישראל הוא מעמד הר סיני שם קיבלנו תורה ומצוות ואת ארץ ישראל שנאמר ונתתי לכם ארצות גוים למען תישמרו חוקתי.

"וְהִנֵּה שְׁבַע פְּרוֹת אֲחֵרוֹת, עֹלוֹת אֲחֵרֶיהָ מִן־הַיָּאֵר..." (מקץ מא,ג) כאן מרומזים דברי חכמינו שאמרו כי בתחילה בא היצר הרע אל האדם כ"הלך" עובר אורח, לאחר מכן הוא בא אליו כאורח ולבסוף הוא נעשה בעל בית ומושל בו. שבע הפרות הרעות הינן סמל כוחות הרע של היצר ובראשונה הן "עולות" קימעה קימעה הן עולות ומתגלות לעתים רחוקות לאחר מכן "ותעמדנה אצל" הן נדבקות אל האדם כאורח עד שלבסוף "ותאכלנה" הן בולעות אותו לחלוטין... (בשם השפת אמת ז"ל דקט ממעינה של תורה)

16:17	כניסת השבת
17:20	צאת השבת
16:39	שקיעה
17:51	ר. תם
6:42	הנץ

הפטרה: "ויקץ שלמה והנה חלום"

שצריך עתה למצוא איש נבון וחכם ולהשיתו על ארץ מצרים ואז פרעה הביץ מאליו שאין נבון יוסף מיוסף ולכן מנהו על מצרים ואכן בתיבות "קנה אחד" רמזו יוסף כי כשתוסיף את המספר "אחד" ל"קנה" יהיה בנימטרייה יוסף. ועוד יש לומר שאת המילה "ועתה" לא אמר יוסף, אלא פרעה לאחר ששמע את הפתרון של יוסף אמר לו ועתה? בלשון שאלה" כלומר אם כך הוא פתרון החלום שעתידות להיות שבע שנות רעב מה אתה מציע לעשות? ואז ענה לו יוסף "ירא פרעה איש נבון וחכם וכו' ויפקד פקידים על הארץ וחמש את ארץ מצרים" לכן המילה ועתה בטעם קדמא המראה להפסק ב הרב ר' עזר עזר עז"ל).

תירוץ נוסף אמת שפרעה לא ביקש מיוסף ליתן לו עצות, אך מרוב חמלתו על העם וברוב חסדו וטובו לא היה יכול לכסות את רגשותיו ולמנוע את העצה שיכולה להציל את העם, "ולא תיכרת הארץ ברעב" ולכן הציע לפרעה שיבחר לו איש נבון וחכם להציל את העם (רבינו אברהם בנו של הרמב"ם זצ"ל). ועוד יש לבאר על פי משל לבת מלך שחלתה ואף רופא לא הצליח לרפואתה והנה קם אחד מהיהודים שהיה מומחה גדול

ברפואה וביקש מהמלך לרפואתה, אך פחד הרופא היהודי שמא יקנאו בו הרופאים הגויים של המלך ויאמרו שאין זו התרופה המתאימה לבת המלך החולה. לכן נהג הרופא היהודי בחכמה ואמר למלך יש לי רפואה מיוחדת אבל צריך להכנתה מיני מרקחת מיוחדים ואבקש מכבוד המלך שיבחר את הרופא הכי מומחה שירקח אותה, מכיוון שצריך בה דיוק רב. אישרו כל הרופאים שנבחרו שם כי תרופה זו מתאימה וכשראה המלך שגם הרופאים שלו מסכימים עם עצתו של הרופא היהודי, אמר לו עדיף שאתה גם תכין את המרקחת.

והנמשל הוא שכך גם נהג יוסף בחכמה, כי כשראה שהחרשומים של פרעה פתרון לו דברי הבל וריק, פחד יוסף אולי עכשיו כשיפתור את החלום כולם יקנאו בו, לכן אמר "ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתוהו וכו'" ואז כל אחד חשב בליבו אולי אותי יבחר המלך עדין לא אבדה תקוותי? ולכן כולם הסכימו לעצתו של יוסף כמו שכתוב לאחר מכן "וייטב הדבר בעיני פרעה ובעיני כל עבדיו", ואז מיד אמר פרעה ליוסף בך אני בוחר, מאחר ונתגלה לי שאתה חכם מכולם (אהל יעקב לוקט לבוש יוסף)

סיפור בהמשכים "תן פחדך" חלק א

מהומה בבית הפריץ. סכום כסף גדול נגנב ונעלם, ואין שום עקבות וסימנים שיוכלו לסייע בתפיסת הגנב. הפריץ השתולל מכעס, וכמו במקרים רבים אחרים החליט להפנות את זעמו כלפי היהודים. זה היה בעיר אניפולי. באותם ימים היו הפריצים בעלי שלטון ועוצמה חסרת גבולות באזור שיפוטם. בידם היה לעשות ככל העולה על רוחם, והם אכן נהגו כך. הוציא הפריץ צו ובו הודעה כי אם לא יימצא הגנב בתוך זמן מוגבל, או לחלופין לא יוחזר הכסף הגנוב, אחת יהיה דינם של יהודי העיר והסביבה כולה, וכולם יגורשו מבתיהם וממקורות פרנסתם. בעיר קמה לילה. איך יוכלו למצוא את הגנב? ואם לא יימצא, מניין ישיגו סכום כסף גבוה כל-כך? הבינו היהודים כי מצבם בכי רע. בצר להם ניגשו נכבדי הקהילה אל הצדיק רבי זושא מאניפולי. הם סיפרו לו את כל המאורע, והצדיק האזין להם בקשב רב. לאחר מכן ביקש לקרוא לאחד האורחים שביקרו אצלו באותה עת. זה היה גביר גדול מהעיר קוריץ, אשר שמו הלך לפניו והיו לו מהלכים בין הפריצים. פנה הצדיק אל הגביר: "גש-נא אל הפריץ ואמור לו כי יכול הוא לסמוך עליי שאחזיר לו את כל כספו במלאות שנה מהיום". בטוח בהבטחת הצדיק הלך הגביר אל הפריץ ומסר לו את דברי רבי זושא. הוא אף מסר לפריץ שטר עירבון על כל הסכום, ובו נכתב כי אם רבי זושא לא יחזיר לפריץ את הכסף, יהיה הגביר ערב לשלם מכיסו את כל הסכום. נחה דעתו של הפריץ ויחסו ליהודים חזר והשתפר. הגביר חזר לעירו. הוא היה משוכנע כי במשך השנה יכתת רבי זושא את רגליו בקהילות ישראל. במשך פרק-זמן ארוך כזה אולי יצליח לקבץ את הסכום הענק למצוות 'פדיון שבויים' של עיר ואם בישראל. מפעם לפעם התעניין אם אכן יצא רבי זושא למסעות איסוף כספים, והופתע לשמוע כי סדר-היום בחצרו של רבי זושא מתנהל כרגיל, ולא נראה כי הוא מתכנן מסע כלשהו. בליבו של הגביר החלו להתעורר חששות. ייתכן שבסוף השנה יאלץ לשלם את כל הסכום העצום מכיסו ולפרוע את שטר העירבון שנתן לפריץ. אזר הגביר אומץ ושוב נסע לאניפולי, מתוך כוונה לזרז את הצדיק לפעול להשגת הכסף. הוא התאמץ לכבוש את דאגתו ולדבר ביראת-הכבוד הראויה, אך התקשה להסתיר את הדאגה לכספו. כל עוד דיבר לא ענהו הצדיק מטוב ועד רע, אולם כשסיים הגיב במשפט קצר: "אל תדאג, מכיסך לא תצטרך לשלם פרוטה". תקופת השנה עמדה להסתיים. רבי זושא זימן אליו שוב את הגביר וביקש ממנו הודיע לפריץ כי ביום מלאות שנה יכנס את כל שריו ועבדיו וכל באי ביתו למסדר מסודר, ואף הוא, רבי זושא, יבוא לשם. ההמשך ב"ה בשבוע הבא!

ע"פ ילקוט יוסף
כ"ר ד'

פנית ההלכות

"דיני הולכה שאין בו סכנה בשבת"

א. הסובל מכאבי עיניים מותר לו ליתן על עיניו מהשיריים של היין של הקידוש, אף כשמתכוון לרפואה. ובלבד שלא יפתח ויסגור את העין במתכוון בעת שנותן שם את היין. (ילקוט יוסף שבת כ"ד עמוד קו)

ב. המרכיב עדישות מגע בעיניו, וסובל מיובש בעין, מותר לו לטפטף כמה טיפות לתוך העין כדי שע"י כך יוכל להרכיב את העדישות מגע, ואין בזה משום איסור רפואה בשבת. (ילקוט יוסף שבת כ"ד עמוד ק"ז)

ג. פירות שנשרו מהאילן בשבת שיש להם דין מוקצה (מאחר שהיו מחוברים לאילן בבין השמשות), אין לספרדים ובני עדות המזרח להאכילם בשבת לחולה שאין בו סכנה. וכן אם נתן מערב שבת ענבים על הגג כדי לייבשם, כיון שהקצה אותם מדעתו נחשבים כמוקצה, ואף לחולה אין לאוכלם בשבת. וכן חלב שחלבו גוי בשבת, וכל שכן ישראל, אסור לשתותו בשבת גם מי שהוא חולה שאין בו סכנה. אולם לצורך הרפואה כשיש בו סכנת אבר, מותר. (ילקוט יוסף שבת כ"ד עמוד קיא)

עלון זה לעילוי נשמת!

גאל יוכפז בן שושנה	שרה עובדיה בן שרה
שלום בן משה	שרה בת סלמה
שלום בן אברהם	אסתר בת חנה
יחזקאל אליהו בן סמרה	ציון עובדיה בן רחל
יעקב לקס בן אסתר	נעמי לקס בת אסתר
רבקה בת כאגו וחנניה	רחל עובדיה בת אסתר
אברהם דמתי בן אסתר	שלמה בן אליהו ושרה
	דוד שורחון בן חוה

ת. נ. צ. ב. ה.

עורך ומגיש: שלום ע.

המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית:
יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.ase@gmail.com
כמו כן ניתן להוריד את העלון אתרתי "לדעת" ו"דרשו"